

Trident Juncture 2018

Substantiële Nederlandse bijdrage aan Joint High Visibility Exercise

Aan de oefening Trident Juncture 2018 in Scandinavië deden meer dan 40.000 militairen uit 31 NAVO-lidstaten en *partner nations* mee. De Nederlandse krijgsmacht heeft binnen haar mogelijkheden een substantiële bijdrage geleverd en veel ervaringen opgedaan. Een dergelijke joint en combined oefening is voor Nederland een defensiebrede inspanning, die veel voorbereiding vergt. Het is zaak dat Nederland met grotere verbanden in internationaal verband Major Joint Operations blijft beoefenen, want alleen tijdens tactische oefeningen worden verbeterpunten zichtbaar. Die punten liggen onder meer bij de interoperabiliteit op het gebied van verbindingssystemen en de beschikbaarheid van luchtmiddelen.

*Maj R.J. Aarten**

Tussen september en december vorig jaar vond de grootschalige NAVO-oefening Trident Juncture 2018 plaats in Scandinavië. Dit was de grootste door de NAVO geleide oefening in meer dan twintig jaar, met als doel om het Joint Force Command Naples te trainen en te evalueren in de *command & control* van de NATO Response Force. De ambitie was om de NATO Response Force, inclusief de Very High Readiness Joint Task Force, in een Artikel V-scenario te trainen en te beoefenen. Hierbij lag de nadruk op grootschalige intensieve gevechtsoperaties in de context van collectieve verdediging van het NAVO-grondgebied.

Het beladen van Zr. Ms. Johan de Witt tijdens het
voortraject van Trident Juncture, oktober 2018

FOTO MCD, JOHN VAN HELVERT

* Robbert-Jan Aarten is stafofficier Oefenen bij de Directie Aansturen Operationele Gereedheid en projectofficier voor de Nederlandse deelname aan de oefening Trident Juncture 2018.

Een Nederlandse NH90-helikopter landt op het Deense support ship Esbern Snare: Trident Juncture 2018 was bedoeld om grootschalige gevechtsoperaties te trainen en te evalueren

FOTO NAVO, FRAN C. VALVERDE

Meer dan 40.000 militairen van een groot aantal NAVO-landen deden mee aan deze oefening. Het landdeel speelde zich af in Noorwegen, waar Nederland deelnam met ongeveer 2250 militairen van verschillende defensieonderdelen. Deze oefening was onderdeel van het gereedstellen van eenheden van de marine, de landmacht, de luchtmacht en de ondersteunende elementen ter voorbereiding op de Very High Readiness Joint Task Force. Trident Juncture 2018 was een voor Nederland grote oefening, met een joint-deelname in een multinationale samenstelling. Vanwege het belang van deze grote oefening en de joint-deelname heeft de Directie Aansturen Operationele Gereedheid van

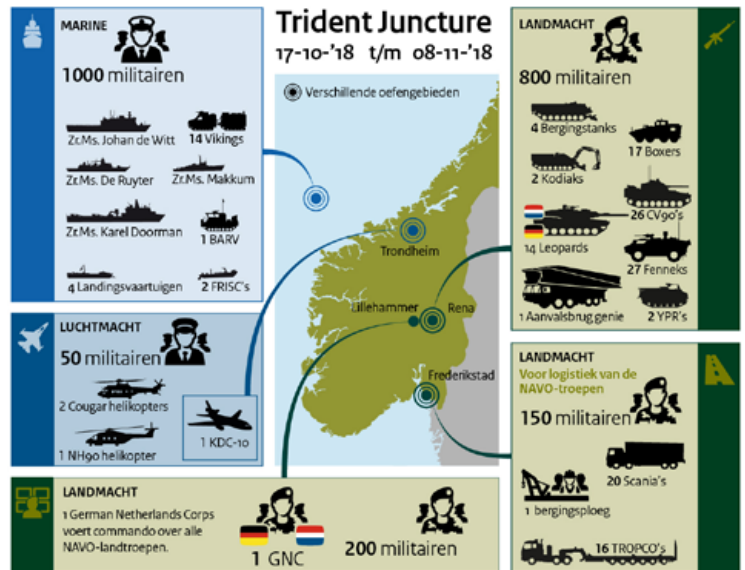
de Defensiestaf een coördinerende rol genomen in de planning met de NAVO, vertegenwoordigers van de defensieonderdelen en de Bestuursstaf. Tijdens Trident Juncture 2018 zijn de Nederlandse eenheden onder bevel gesteld en ingezet in internationaal verband door de NAVO.

Het doel van dit artikel is nut, noodzaak en uitvoering van een dergelijke grote multinationale oefening te beschrijven. Dit doe ik aan de hand van de fasering van de oefening, beginnend bij de initiële planning en eindigend bij de evaluatie. Het artikel sluit af met de belangrijkste ervaringen, de *lessons identified*.

Doelstellingen van Trident Juncture 2018

De doelstellingen zijn door Supreme Allied Commander Transformation, in nauwe samenwerking met Joint Force Command Naples en de Maritime, Land en Air Component Commands, opgesteld. Trident Juncture 2018 had de doelstelling om de Very High Readiness Joint Task Force te trainen en te evalueren in grootschalige gevechtsoperaties. Tegelijkertijd benadrukte de oefening de geloofwaardigheid van bondgenootschappelijke verdediging en afschrikking als militaire alliantie. Vanwege de omvangrijke deelname van troepen en het belang van deze oefening was Trident Juncture 2018 dat jaar de High Visibility Exercise van de NAVO.

Om de doelstellingen te halen moesten voor Trident Juncture 2018 vele maritieme, land- en luchteenheden naar Scandinavië worden verplaatst om in NAVO-verband grootschalige gevechtsoperaties te beoefenen (zie figuur 1). Deze operaties werden uitgevoerd in internationaal verband tegen een gelijkwaardige tegenstander met inachtneming van realistische tijd- en ruimtefactoren. Tijdens Trident Juncture 2018 vond een Reception Staging and Onward Movement plaats om de verplaatsingen en opvang van de eenheden gecoördineerd en gestructureerd te laten verlopen. Dit werd gevolgd door een periode van internationale training en integratie gedurende de Combat Enhancement Training and Forces Integration Training, van belang om de multinationale eenheden in staat te stellen geïntegreerd te trainen voor aanvang van de tactische oefening. Het scenario was fictief en bestond uit hedendaagse dreigingen zoals hybride oorlogvoering, het gebruik van drones, elektronische oorlogvoering en cyber. Om het effect van Trident Juncture 2018 te benadrukken werd een Distinguished Visitors Day in combinatie met een Fire Power Demonstration georganiseerd, met vanzelfsprekend veel aandacht voor media en strategische communicatie. Na de tactische oefening – voor de Nederlandse eenheden het zwaartepunt van de oefening – en de computerondersteunde staftraining, waarbij 1 German Netherlands Corps in de rol van Land Compo-

Figuur 1 Deelnemende Nederlandse eenheden en materieel in Trident Juncture 2018

ment Command werd gecertificeerd, begon de Rearward Movement Staging and Dispatch. In deze fase maakten de eenheden zich klaar voor de strategische retourverplaatsing naar hun vredeslocaties.

Het verloop van de oefening

Op basis van de in de planning vastgestelde gewenste volgorde van binnenkomst van de oefenende troepen, werd de strategische verplaatsing uitgevoerd. Deze fase startte begin september 2018 met het vertrek van de Transportcompagnie van het Bevoorradings- en Transport Commando en eindigde anderhalve maand later met de binnenkomst van de laatste eenheid in Noorwegen. De verplaatsing gebeurde per boot, vliegtuig, trein en wegtransport vanuit de verschillende locaties in Nederland en Duitsland. De strategische verplaatsing was een nationale aangelegenheid en werd gepland en aangestuurd door het National Movement Coordination Center, een recent opgericht element van de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie. Het National Movement Coordination Center coördineerde in die hoedanigheid met de defensieonderdelen, de partnerlanden en de NAVO. Tientallen treinritten, vluchten,

scheepsverplaatsingen en colonneritten zijn uitgevoerd om de meer dan 2200 Nederlandse militairen, meerdere fregatten, helikopters, honderden containers en voertuigen beheerst en beheerd in Noorwegen te krijgen. De KDC-10 van de luchtmacht vervulde een belangrijke rol als strategisch transportmiddel van Nederland naar Noorwegen. Coördinatie door het National Movement Coordination Center in deze belangrijke verplaatsingsfase was doorgaans goed maar kon, vanwege de huidige tekorten in operationele verbindingssystemen, alleen plaatsvinden via mobiele telefoons. Het gebruik hiervan is niet wenselijk vanwege de gevoeligheid voor af luisteren, wat van invloed zou kunnen zijn op de operatie.

Direct na aankomst in de havens, op de vliegvelden en overige verzamelpunten in Noorwegen vond de overdracht van de nationale bevels-verhouding plaats aan de NAVO en begon de

Reception Staging and Onward Movement. De aansturing van de deelnemende eenheden aan Trident Juncture 2018 tijdens deze fase vond plaats onder leiding van de Joint Logistics Support Group van Joint Force Command Naples. De Joint Logistics Support Group was namens de commandant van de oefening belast met het gecoördineerd en beheerst ontvangen, verzamelen en verplaatsen van alle deelnemende troepen naar de eindbestemmingen in Noorwegen voor aanvang van het tactisch deel van Trident Juncture 2018.

Voor de planning en coördinatie van deze complexe taak werd het Hoofdkwartier van de Joint Logistics Support Group versterkt met individuele stafofficieren – onder wie Nederlandse – en logistieke en transporteenheden. Nederland heeft een Transportcompagnie van het Bevoorradings- en Transport Commando beschikbaar gesteld aan het JLSG voor het

Militairen van de 43 Gemechaniseerde Brigade slaan hun kamp op tijdens Trident Juncture 2018

FOTO MCD, HILLE HILLINGA

verplaatsen van binnenkomende internationale eenheden naar hun eindbestemmingen. Deze Transportcompagnie is drie maanden onder Amerikaanse leiding ingezet in Noorwegen in internationaal verband. Het personeel van deze eenheid heeft deelname in deze rol aan Trident Juncture 2018 als zeer interessant en leerzaam ervaren. Dit draagt bij aan de ontwikkeling en (beeld)vorming van jonge officieren en onder-officieren.

Na de Reception Staging and Onward Movement was een fase gepland om de deelnemende eenheden in staat te stellen samen te trainen en eenheden te integreren in een multinationale samenstelling. Deze periode van training op lagere niveaus, het testen van materiaal en uitrusting, afstemming van procedures, het herhalen van tactische vaardigheden en het integreren van externe eenheden was essentieel voor alle niveaus om gereed te zijn om tijdens het tactische deel van Trident Juncture 2018 gevechtsoperaties in internationale samenstelling uit te voeren. De Amfibische Taakgroep van de marine heeft deze Combat Enhancement Training and Forces Integration Training gebruikt om onder meer de Finse eenheid onder bevel te nemen en bekend te maken met werkafspraken en procedures.

De eenheden van de landmacht trainden geïntegreerd met Duitse en Noorse troepen in het kader van de Very High Readiness Joint Task Force (Land), die in 2019 door deze drie landen wordt uitgevoerd. De KDC-10 van de luchtmacht trainde samen met onder meer de Noorse luchtmacht onder leiding van Air Component Command. Helaas duurde deze fase van eigen training te kort vanwege de voorbereidingen voor de Distinguished Visitors Day en de Fire Power Demonstration, de prioriteit van de oefenleiding tijdens Trident Juncture 2018 in het kader van mediacommunicatie en het demonstreren van de gereedheid van de NAVO. Door het zwaartepunt op die dag te leggen kon de Amfibische Taakgroep enkele doelstellingen tijdens de Combat Enhancement Training and Forces Integration Training niet halen, met als gevolg dat deze werden doorgeschoven naar het tactische deel van de oefening.

FOTO: JFC BRUNSSUM-IMAGERY, MARC-ANDRÉ GAUDREAU

NAVO-secretaris-generaal Jens Stoltenberg in gesprek met militairen tijdens de Distinguished Visitors Day in Trondheim

De Distinguished Visitors Day, met als gastheer de secretaris-generaal van de NAVO Jens Stoltenberg, werd bijgewoond door NAVO-commandanten, de Commandanten der Strijdkrachten van de NAVO-landen en vele internationale gasten en media. De doelstelling van deze dag was de toewijding van de NAVO aan de eenheid van de alliantie te benadrukken, alsmede het vermogen om grotere eenheden te verplaatsen, te commanderen en in te zetten tijdens gecombineerde operaties. Voorts toonde de NAVO internationale gevechts- en vuurkracht van de maritieme, land- en luchtcomponenten in een amfibisch scenario. De marine speelde een belangrijke rol tijdens de planning van het maritieme deel van de Distinguished Visitors Day en nam deel met meerdere fregatten en mariniers. Vanwege de beperkte oefenruimte in dit amfibisch scenario was de rol van de elementen van de landmacht beperkt tot een gecombineerde *static show* met Duitsland en Noorwegen in het kader van de Very High Readiness Joint Task Force 2019. De luchtmacht nam deel met de KDC-10, die vliegtuigen in de lucht bijtankte. Dit evenement trok veel aandacht van de internationale media en werd rechtstreeks uitgezonden in verschillende Scandinavische landen.

Na de Distinguished Visitors Day volgde een periode van tactisch oefenen waarbij maritieme,

land-, lucht- en logistieke componenten de planning en uitvoering van grootschalige gevechtsoperaties tegen een gelijkwaardige opponent beoefenden. Voor het gros van de deelnemende Nederlandse eenheden was dit het zwaartepunt van Trident Juncture 2018. Grootschalige gevechtsoperaties hebben veelal een karakter van hoge intensiteit en vereisen een andere *mindset* en benadering. Kennis van doctrine, de manier van optreden en de militaire capaciteiten van partners en de opponent zijn essentieel. Trident Juncture 2018 bood hiervoor een goede mogelijkheid vanwege de deelname van grote aantallen internationale eenheden en de mogelijkheden om geïntegreerd met de Maritime, Land en Air Component Commands te oefenen tegen een gelijkwaardige tegenstander.

In het fictieve, actuele tactische scenario tijdens Trident Juncture 2018 werd de NAVO geconfronteerd met een aanval op een van haar bondgenoten, in dit geval Noorwegen, met als gevolg dat de NATO Response Force 2019 werd ingezet om de territoriale integriteit te herstellen. Voorwaarde om deze aanval tegen te gaan en aansluitend de territoriale integriteit te herstellen was om grote aantallen troepen van NAVO-landen te verplaatsen naar Noorwegen en gecoördineerd in te zetten in grootschalige gevechtsoperaties. In dit scenario werd de NATO Response Force 2019 gedwongen om allereerst in Midden-Noorwegen het vertragend gevecht te voeren tegen een gelijkwaardige, en plaatselijk en tijdelijk, een sterkere tegenstander. Deze tegenstander zette een combinatie van maritieme, land- en luchteenheden gecoördineerd in, ondersteund met actuele mogelijkheden als hybride aspecten en cyber. Het vertragend gevecht gaf de NAVO tijd om voldoende eenheden gevechtsgereed te maken voor het uitvoeren van de tegenaanval. Deze tegenaanval werd uitgevoerd op land, met ondersteuning van de luchtmacht, en afgestemd met maritieme acties op de Atlantische Oceaan.

Aan Trident Juncture 2018 deden meer dan 40.000 militairen mee, verdeeld over zes landbrigades, tientallen fregatten en gevechtsvliegtuigen en onder leiding van Joint Force Command Naples als Joint Task Force Head-

FOTO NAVO, FRAN C. VALVERDE

quarters. 1 German Netherlands Corps vervulde de rol van Land Component Command en stuurde onder meer drie multinationalaal samengestelde landbrigades aan. Voor de marine bood deze tactische oefening een goede eerste mogelijkheid in het opwerken naar inzetgereedheid voor de NATO Response Force in 2020, resulterend in effectieve amfibische training. Er waren voldoende kansen voor verdere integratie met internationale partners en schaarse middelen zoals de helikopters van de luchtmacht.

Trident Juncture 2018 resulteerde in een effectieve amfibische training in het opwerken naar inzetgereedheid voor de NATO Response Force in 2020

De landmacht trainde gevechtsoperaties met een samengestelde bataljonstaakgroep onder leiding van de door Duitsland geleide multinationale Very High Readiness Joint Task Force 2019-brigade. Het tactische scenario speelde zich deels buiten de militaire oefenterreinen af, wat invloed had op de tactieken van de landeenheden. Het Noorse landschap is bergachtig met smalle dalen en weinig wegen en dat beïnvloedde de uitvoering van grootschalige gevechtsoperaties. Het oefenen in ander terrein dan bijvoorbeeld

Noordwest-Europa is belangrijk om hierin kennis en ervaring op te doen. Vanwege de uitgestrektheid van het oefengebied, in combinatie met het Noorse terrein, waren de afstanden en de omlooptijden tussen de logistieke elementen en de gevechtseenheden fors. Dit vergde goede communicatie, afstemming en planning tussen de betrokken eenheden op het gebied van logistieke bevoorrading. De KDC-10 werd ingezet door het Air Component Command voor het bijtanken van gevechtsvliegtuigen in de lucht.

Een punt van zorg zijn de huidige communicatiemiddelen van de internationale eenheden en hoofdkwartieren. De uitwisseling van informatie verliep moeizaam en kan van invloed zijn op de effectiviteit van een multinationale militaire eenheid. De deelname van Nederlandse eenheden aan een tactische oefening in NAVO-verband is belangrijk gelet op het beoefenen van de interoperabiliteit ter voorbereiding op inzet in internationale samenstelling.

Na het tactisch deel van Trident Juncture 2018 begon voor het overgrote deel van de NAVO-eenheden de voorbereiding op de terugverplaatsing naar de vredeslocaties. Om dit namens de commandant van Joint Force Command Naples in goede banen te leiden, kreeg de Joint Logistics Support Group wederom de taak om de zes landbrigades, tientallen fregatten en vliegtuigen gecoördineerd en beheerst te verplaatsen naar

de havens, vliegvelden en grensovergangen om Noorwegen te verlaten. De Rearward Movement Staging and Dispatch werd op dezelfde manier uitgevoerd als de Reception Staging and Onward Movement aan het begin van de oefening. Het National Movement Coordination Center had, wat betreft de verplaatsingen van de Nederlandse eenheden tijdens de Rearward Movement Staging and Dispatch, de nationale coördinatie met het hoofdkwartier van Joint Logistics Support Group. De Nederlandse Transportcompagnie werd door de Joint Logistics Support Group ingezet om eenheden van NAVO-partners te verplaatsen naar hun *points of debarkation*.

Gelijktijdig met de voorbereiding op de terugverplaatsing vond de computerondersteunde commandopostoefening plaats, waarbij Joint Force Command Naples als Joint Task Force Headquarters en 1 German Netherlands Corps

De KDC-10 van de Koninklijke Luchtmacht trainde samen met onder meer de Noorse luchtmacht onder leiding van Air Component Command

FOTO: MCD, MAARTJE ROOS

als Land Component Command werden gecertificeerd in het commanderen en aansturen van grotere formaties in het kader van de NATO Response Force 2019. Maritime, Land en Air Component Commands, alsmede kleinere staven in de rol van *lower control*, namen hieraan deel. Het scenario tijdens deze oefening sloot aan op dat van het tactisch deel zoals eerder beschreven, maar speelde zich geografisch af in het noorden van Noorwegen.

1 German Netherlands Corps, met onder meer drie multinationalaal samengestelde brigades en legerkorpsstroepen onder bevel, werd getraind in het plannen, voorbereiden en aansturen van grootschalige gevechtsoperaties op land tegen een gelijkwaardige tegenstander. Naast 1 German Netherlands Corps nam Nederland tijdens deze commandopostoefening deel met kleine stafelementen en -officieren in de staven van verschillende hoofdkwartieren. Deelname met individuele stafofficieren aan dergelijke internationale oefeningen, vooral in hogere staven die grotere formaties aansturen, biedt een uitgelezen mogelijkheid kennis te ontwikkelen in domeinen waar nationale oefenmogelijkheden schaars zijn.

Strategische communicatie tijdens de oefening

Tijdens Trident Juncture 2018 werden 'daad' en 'woord' is het scenario geïntegreerd. Immers, oefeningen zijn *real time* en de mindset voor strategische communicatie is niet meer weg te denken in het militaire optreden. Daarbij traden verschillende eenheden op buiten oefenterreinen. Alle deelnemende eenheden, zowel binnen als buiten de oefenterreinen, moesten zich bij al hun acties bewust zijn van hun uitstraling en daaraan gekoppelde effecten. Zowel in de lucht als op land en water werd voor een actie in het fysieke domein geanalyseerd of de uitstraling overeenkwam met de doelstellingen op het gebied van strategische communicatie. In samenwerking met de NAVO en gastland Noorwegen monitorde specialisten het informatiedomein. Waar nodig werden acties aangepast of bijgestuurd. Op die manier

FOTONAVO, FRAN C. VALVERDE

Brigade-generaal Ullrich Spannuth, commandant VJTF Brigade, staat de pers te woord: alle deelnemende eenheden moesten zich bij al hun acties bewust zijn van hun uitstraling en daaraan gekoppelde effecten

werd de mindset voor strategische communicatie getraind tijdens Trident Juncture 2018. De conclusie is dat het fysieke domein en het informatiedomein tegenwoordig nagenoeg onafscheidelijk zijn.

Observaties

Tijdens Trident Juncture 2018 zijn op alle niveaus, van de individuele soldaat tot de commandant van een Component Command, vele ervaringen opgedaan. De belangrijkste geïdentificeerde lessen of observaties worden in het vervolg van dit artikel beschreven.¹

Strategische communicatie als oefeneffect

Zowel tijdens de planning, voorbereiding als de uitvoering was strategische communicatie een belangrijk aspect van de oefening. Trident Juncture 2018 was een grote internationale

1 Final Evaluation Report TRIDENT JUNCTURE (Den Haag, DAOG, april 2019).

Net als vertegenwoordigers van Nederlandse media stelde minister van Defensie Bijleveld zich persoonlijk op de hoogte van het verloop van Trident Juncture 2018

FOTO MCD, HILLE HILLINGA

oefening met de strategische boodschap dat de NAVO als militaire alliantie eensgezind is en gereed voor de taak om het bondgenootschap te verdedigen. Het was van belang deze boodschap, de oefening Trident Juncture 2018 en de deelname hieraan van Nederlandse eenheden breed uit te meten, onder meer in de media. Een vertegenwoordiger van de Directie Communicatie is vroegtijdig betrokken bij de planning van deze oefening om een nationaal communicatieplan op te stellen in lijn met het plan voor de strategische communicatie van de NAVO. Reeds voor aanvang van de oefening besteedden verschillende media aandacht aan Trident Juncture 2018, de doelstellingen en de Nederlandse deelname. Nederlandse media zijn op bezoek geweest in Noorwegen en hebben veel gepubliceerd over deze oefening. Een groot publiek is bereikt en geïnformeerd over de eensgezindheid en inzetgereedheid van de NAVO.

Er is geen vervanging voor een tactische oefening

De voornaamste conclusie van alle deelnemende eenheden aan Trident Juncture 2018 is dat het

belangrijk is regelmatig tactisch te oefenen in een internationale samenstelling. Het oefenen in koude omstandigheden, de daadwerkelijke verplaatsingen van grotere formaties, slaapdeprivatie, moeilijk terrein, gladde wegen, de coördinatie met neveneenheden van andere nationaliteiten, de fysieke integratie van maritieme, land- en luchtelementen en frictie kunnen niet gesimuleerd worden. Dit moet beoefend worden tijdens tactische oefeningen. Nederlandse eenheden moeten grootschalige gevechtsoperaties in internationaal verband uit kunnen voeren. Deelname aan internationale oefeningen waarbij op niveau van brigadetaakgroep, amfibische taakgroep of gelijkwaardig gevechtsoperaties worden beoefend is essentieel. Anderzijds verdient het aanbeveling dat Nederlandse eenheden grotere oefeningen plannen met dezelfde doelstellingen en internationale partners uitnodigen hieraan deel te nemen. De strategische verplaatsingen, de Reception Staging and Onward Movement, de Rearward Movement Staging and Dispatch en de integratie van functionele ketens als vuursteun, medische ondersteuning en logistiek moeten

tijdens dit soort oefeningen standaard en volledig beoefend worden.

De verschuiving naar de eerste hoofdtak raakt de hele krijgsmacht

Naast het belang van tactisch oefenen met eenheden moet de vereiste kennis, ervaring en mindset voor het optreden in gevechtsoperaties met een hoge intensiteit tegen een gelijkwaardige tegenstander op een hoger niveau komen in de organisatie. Gevechtsoperaties in een hybride omgeving op niveau brigade en/of amfibische taakgroep kenmerken zich door een hoog operationeel tempo met een hoge intensiteit. Het snel kunnen beoordelen van de toestand en nemen van een beslissing onder hoge druk is belangrijk. Het gebruik van drones, counter-drones, cyber, elektronische oorlogvoering, Anti Area and Access Denial en Information Operations vereist speciale aandacht en moet als het ware een tweede natuur worden. Experimentatie van voornoemde capaciteiten moet gecontinueerd worden om deze te integreren in toekomstige oefeningen.

De integratie van hybride aspecten en nieuwe technologieën, tactieken en procedures in oefeningen is van belang om de ontwikkelingen hiervan te volgen en deze in samenwerking met onze internationale partners te verbeteren. Ook het omgaan met een hoog verbruik van munitie en voorraden, in combinatie met mogelijk een groot aantal eigen gewonden en gesneuvelden, zal onderwezen moeten worden in de kaderopleidingen. Tevens kan dit onderwerp aan de orde komen tijdens seminars, symposia en *tabletop exercises*.

De strategische verplaatsing is een operatie op zich

Het plannen en uitvoeren van een strategische verplaatsing is essentieel. Een goed geplande strategische verplaatsing en gecoördineerde uitvoering daarvan in een internationale setting is randvoorwaardelijk voor iedere oefening en inzet. De vroegtijdige en actieve betrokkenheid van vertegenwoordigers van het National Movement Coordination Center tijdens de planning droeg bij aan het welslagen van de

oefening: de strategische verplaatsing naar een oefen- of operatiegebied is een nationale verantwoordelijkheid en het Center zorgde voor de internationale afstemming van het nationale plan.

Om de planning van strategische verplaatsingen te verbeteren, moet er in Nederland eenheid van opvatting komen op het gebied van internationale documenten en kennis van de te gebruiken systemen binnen de NAVO. Het National Movement Coordination Center zal in de nabije toekomst starten met het verlenen van advies en assistentie op dit vlak aan de eenheden.

Investeer in interoperabiliteit

Internationaal samengesteld oefenen en opereren is alleen mogelijk als gebruik wordt gemaakt van dezelfde, regelmatig beoefende procedures. Zoals eerder in gezegd is de interoperabiliteit op het gebied van verbindingssystemen niet optimaal, wat een negatieve invloed heeft op de militaire operatie. Niet goed werkende systemen zorgen voor vertraging en onduidelijkheid tussen commandanten. Technologie, procedures en standaarden moeten internationaal worden

Om de planning van strategische verplaatsingen te verbeteren, moet er in Nederland eenheid van opvatting komen op het gebied van internationale documenten en kennis van de te gebruiken systemen binnen de NAVO

Internationaal samengesteld oefenen en opereren is alleen mogelijk als gebruik wordt gemaakt van dezelfde, regelmatig beoefende procedures

ontwikkeld, getest, geïmplementeerd en verbeterd. Een te grote afhankelijkheid van dit soort systemen maakt ons echter ook kwetsbaar voor elektronische maatregelen van een eventuele tegenstander. Bescherming van ICT-systemen en behoud van ‘oude’ vaardigheden als het werken met radiostiltes en codewoorden moeten we blijven oefenen.

Real time hybride aspecten tijdens oefeningen

Trident Juncture 2018 was een oefening met een actueel fictief scenario, waarbij de ontwikkelingen aan de oostgrens van Europa sinds 2014 waren verweven. Naast het uitvoeren van reguliere grootschalige gevechtsoperaties met hybride aspecten tijdens de oefening, zijn er op andere terreinen daadwerkelijk regelmatig hybride incidenten geweest. Russische media volgden de oefening en berichtten daarover, tijdens de verplaatsingen naar de Noorse zeehavens was het aantal Russische toeristen opvallend groot en in het noorden van Scandinavië was het GPS-signaal verstoord, wat ook invloed had op de civiele luchtvaart. Interesse van de Russische Federatie in grote oefeningen van NAVO-landen is niet nieuw. Tijdens de door Nederland geleide oefening Bison Drawsko 2017 in Polen was dit eveneens het geval.² Nederlandse eenheden en individuele militairen moeten zich hiervan bewust zijn, de militaire veiligheid in acht nemen en zowel in het oefenscenario als real time alert zijn.

Oefen met gevechtssteun en gevechts-ondersteuning om realistisch te trainen

Een van de doelstellingen van Trident Juncture 2018 was het verplaatsen, inzetten en in stand houden van de complete NATO Response Force tijdens grootschalige gevechtsoperaties. Nederland is daar in verschillende jaren met meerdere eenheden en capaciteiten van de krijgsmachtdelen onderdeel van. Vanwege de huidige beslagleggingen en tekortkomingen hebben niet alle Nederlandse eenheden deel uitmakend van de NATO Response Force meegedaan aan Trident Juncture 2018. Om daadwerkelijke ervaring op te doen met de planning, voorbereiding en tijd- en ruimtefactoren van het inzetten van de complete NATO Response Force, is het belangrijk de nationale bijdrage hieraan te laten deelnemen aan een internationale oefening, inclusief containers, voorraden en munitie. Dit biedt de gevechtssteun- en gevechtsondersteunende eenheden een kans in internationaal verband te oefenen.

Nationale command & control tijdens de uitvoering is van belang

Voor de bijdrage van grotere Nederlandse contingenten aan missies wordt doorgaans een National Support Element geactiveerd en een Senior National Representative aangewezen, de vertegenwoordiger van de Commandant der Strijdkrachten in het missiegebied. Het National Support Element heeft als taak de verbinding met Nederland in stand te houden ter ondersteuning van de Senior National Representative. Het vervult met name een rol in de uitvoering van nationale aangelegenheden als het coördineren van bezoeken en logistiek, verplaatsingen en transport van Nederlandse eenheden en militairen. De omvang en complexiteit van Trident Juncture 2018 en de Nederlandse defensiebrede deelname daaraan benadert een missie. Hoewel tijdens de planning alleen de noodzaak voor een National Movement Coordination Center in het kader van de aansturing voor de strategische verplaatsingen werd onderkend, bleek in de uitvoering dat het wenselijk was om een volledig bemand National Support Element gedurende de hele oefening ontplooid te hebben in Noorwegen. Reden hiervoor was dat er op dagelijkse basis vele

² O.P. van Wiggen en R.J. Aarten, ‘Oefening Bison Drawsko 2017. Een essentiële nulmeting voor de landmacht’, in: *Militaire Spectator* 186 (2017) (12) 581-596.

taken werden afgestemd met de Joint Logistics Support Group en de partnerlanden. De aanwezige elementen als het National Movement Coordination Center en het Support Element van de landmacht hebben dit op zich genomen, maar waren qua personeel en materieel niet toegerust op deze extra taken. Toekomstige grotere internationale oefeningen met een joint Nederlandse deelname moeten worden beschouwd als een missie en als zodanig worden gepland en voorbereid. Het activeren van een volwaardig National Support Element ter ondersteuning van de Senior National Representative hoort hierbij.

Helikopters voor de Amfibische Taakgroep

De beschikbaarheid van luchtmiddelen zoals helikopters voor Ship-to-Objective Maneuvers, zowel in tijd als aantallen, is essentieel in amfibische operaties. Gedurende de tactische

oefening had de Amfibische Taakgroep twee helikopters beschikbaar voor deze taak, waarvan een niet inzetbaar was tijdens duisternis. Dit had tot gevolg dat er minder personeel en materieel per helikopter verplaatst kon worden naar het gebied van inzet aan de kust. Het ontbreken van voldoende helikopters, gedurende dag en nacht, is van ernstige invloed op de tactische inzetbaarheid van een Amfibische Taakgroep. In grootschalige gevechtsoperaties tegen een gelijkwaardige tegenstander, zoals beoefend tijdens Trident Juncture 2018, resulteert dit in het verminderen van verrassingseffect, slagkracht en vuurkracht. Dit heeft grotere risico's voor de *landing force* tot gevolg. De beschikbaarheid van voldoende inzetbare helikopters is een voorwaarde voor de planning en uitvoering van amfibische operaties, niet alleen tijdens missies, maar ook tijdens oefeningen om inzetgereed te zijn.

De deelname van 31 NAVO-lidstaten en partner nations maakte Trident Juncture 2018 tot een internationale demonstratie van commitment aan de alliantie

FOTO JFC BRUNSSUM IMAGERY, MARC-ANDRÉ GAUDREULT

Het is zaak dat Nederland met grotere verbanden in internationaal verband Major Joint Operations blijft beoefenen, want alleen tijdens tactische oefeningen worden verbeterpunten zichtbaar

Oefenen in internationaal verband

Nederland hanteert het uitgangspunt dat operationele inzet altijd in internationaal verband plaatsvindt, met als voorbeelden de militaire missies in Bosnië, Irak en Afghanistan. Dit uitgangspunt verandert niet met de huidige verschuiving van de focus van het uitvoeren van stabilisatieoperaties in het kader van de tweede hoofdtaak naar het verdedigen van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied, de eerste hoofdtaak. Multinationale inzet van militaire

eenheden is een krachtig politiek signaal en een multinationaal *commitment*. Trident Juncture 2018 was meer dan een oefening om de hoofdkwartieren van het Joint Force Command Naples en 1 German Netherlands Corps te trainen en te evalueren. Door de deelname van 31 NAVO-lidstaten en partner nations was het met name een internationale demonstratie van *commitment* aan de NAVO en solidariteit met Noorwegen als betrokken lidstaat aan de Europese noordflank. Task Forces van de NAVO zijn

FOTO NAVO

multinationaal samengesteld. Dit geldt voor de Standing NATO Maritime Groups, de enhanced Forward Presence in de Baltische Staten en Polen en de Very High Readiness Joint Task Force. Nederland stelt hiervoor regelmatig eenheden ter beschikking voor inzet in internationaal verband onder leiding van de NAVO. Daarom is het zaak te blijven oefenen in internationaal verband, met de nadruk op grootschalige gevechtsoperaties op niveau van brigade of gelijkwaardig. Het internationaal oefenen draagt

Uitdagende oefeningen als Trident Juncture dragen bij aan het boeien en binden van personeel en de positieve positionering van Nederland

bij aan de verbetering van de interoperabiliteit binnen de NAVO. Zoals bleek uit de evaluatie van de oefening Bison Drawsko 2017 verdient het echter aanbeveling om de multinationale integratie bij oefeningen te beperken tot het niveau brigade. Hierbij wordt een brigade samengesteld uit bataljonstaakgroepen afkomstig uit een beperkt aantal landen.

Ten slotte

Trident Juncture 2018 was zowel qua omvang, belang en internationale deelname meer dan een oefening. Voor Nederland komt een dergelijke bijdrage in de buurt van een missie en moet als zodanig ook worden benaderd. Een joint en combined oefening als Trident Juncture 2018 is een defensiebrede inspanning. De Nederlandse krijgsmacht heeft binnen haar mogelijkheden een substantiële bijdrage geleverd en veel ervaringen opgedaan. Het is zaak dat Nederland met grotere verbanden in internationaal verband Major Joint Operations blijft beoefenen, want alleen tijdens tactische oefeningen worden verbeterpunten zichtbaar. Bovendien draagt dit soort grote uitdagende oefeningen in het buitenland bij aan het boeien en binden van personeel en de positieve positionering van Nederland binnen bijvoorbeeld de NAVO. ■